

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XV. — Wydana i rozesłana dnia 15. marca 1894.

(Zawiera Nr. 45—46.)

45.

Rozporządzenie Ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych i handlu z dnia 14. lutego 1894,

tyczące się zakładania, utrzymywania i znoszenia stawów.

Ażeby wykonywanie ustaw wodnych pod względem zakładania, utrzymywania, używania i znoszenia stawów, uczynić celowi odpowiedniem, rozporządza się co następuje:

A.

Zakładanie nowych stawów i zmiana istniejących.

§. 1.

Pozwolenie urzędowe do zakładania nowych stawów, potrzebne w myśl istniejących ustaw krajowych o używaniu wód, ich odprowadzaniu i odpięrianiu udzielone być może w każdym razie, czy stawy te służyć mają do hodowli ryb, czy do poruszania machin, czy za zbiorowiska do nawodnień, czy za regulatory dopływu i odpływu wód, czy do wodociągów lub jakiegokolwiek innego celu, tylko na zasadzie postępowania według prawa wodnego.

Przystępując do badania odnośnych prośb stosownie do postanowień tychże ustaw krajowych

(§. 74 dla Bukowiny, §. 78 dla Istrii, §. 57 dla Krainy, §. 75 dla Dolnej Austrii, §. 73 dla Styrii, §. 79 dla innych krajów), Władza przekonać się ma w szczególności, czy staw założyc się mający, będzie miał lub może mieć wpływ na kolej żelazną.

Jeżeli będzie miał taki wpływ, polecić należy proszącemu o pozwolenie, żeby projekt uzupełnił przedstawieniem szkicu, z którego możnaby rozpoznać położenie miejscowe stawu, jakoteż budowy kolei żelaznej tymże stawem dotkniętej.

O rozprawie odbyć się mającej (badaniu lokalnem) uwiadomić należy interesowane przedsiębiorstwo kolejowe i c. k. Inspekcją generalną kolei austriackich — tę ostatnią Władzę z dołączeniem rzeczzonego szkicu — i wezwać je, żeby wzięły udział w rozprawie, jeżeli sądzą, że projekt dotyka interesów kolei.

Przy wydawaniu decyzji co do projektu, brać należy na uwagę nie tylko prawdopodobny wpływ stawu założyc się mającego na najbliższą okolicę, lecz także oddziaływanie onegoż na cały obszar stoku i odpływu.

Przepisując warunki szczególne, pod któremi pozwolenie założenia nowych stawów ma być udzielone, winny Władze administracyjne mieć odpowiedni wzgląd na postanowienia zawarte poniżej w §§. 2—14.

§. 2.

Celem zapobieżenia przerwaniamu stawu, usiłować należy w tych przypadkach, w których przed-

siębiorca ma do wyboru kilka miejsc na założenie stawu, żeby staw o ile postać gruntu i cel ekonomiczny pozwalają, założony został w kotlinie i był ile możności otoczony brzegami naturalnemi.

Jeśli to jest niemożliwe, mieć należy na uwadze, żeby groble, mające staw otaczać, były zbudowane trwale.

§. 3.

Groble powinny być odpowiednio materiałowi, jaki będzie użyty, wykonane według zasad sztuki i w takich rozmiarach, żeby zdołały oprzeć się skutecznie ciśnieniu wody nawet wtedy, gdy się wzniesie do najwyższego stanu.

Jeżeli grobla nie jest całkowicie wykonana z materiału nieprzemakalnego, to przynajmniej powinna mieć wzdłuż całej długości wewnątrz nie przepuszczające wody albo też zabezpieczona być powinna od przeciekania wody osłoną z glinki wiedeńskiej (Tegel), gliny, betonu, muru nieprzemakalnego, brukiem na zaprawie cementowej osadzonym itp.

Wysokość grobli wymierzyć należy tak, żeby woda nie mogła się przelewać ani przy najwyższym stanie ani w skutek falowania.

W każdym razie korona grobli powinna przewyższać najwyższy stan wody najmniej o 0.60 metra.

Budując groblę, trzeba zawsze baczyć na dobre połączenie jej z gruntem samorodnym, nadto we wszystkich przypadkach postarać się należy o odpowiednie odwodnienie onegoż.

Groble powinny być wybudowane tak, żeby były nieprzemakalne i żeby od strony wody aż do wysokości najmniej 0.50 metra ponad najwyższy stan jej zwierciadła były ochronione od naporu wody.

W groblach ziemnych materiał nawozić należy warstwami poziomymi, mającemi najwięcej 0.20 metra wysokości a następnie wyrównać i ubić.

Materiał ziemny użyć się mający, powinien być dostatecznie wilgotny; materiał zmarznięty i większe bryły ziemi wyłączyć należy od użycia.

Korona grobli powinna mieć najmniej 0.50 metra szerokości.

Jeżeli korona grobli służyć ma także za drogę ezdną. Władza administracyjna — co do dróg jezdnych publicznych w porozumieniu z zarządem drogowym — wyda postanowienia co do konstrukcji drogi, jakoteż co do sposobu jej używania i utrzymania.

§. 4.

Stopień pochyłości szkarp grobli oznaczyć należy stosownie do materiału użyć się mającego, jakoteż do wysokości grobli i wody spiętrzonej.

Jeżeli groble ziemne nie mają szczególnych ubezpieczeń, stosunek ich pochyłości powinien co najmniej wynosić od strony łądu 1 : 1.5, od strony wody 1 : 2.

Korona grobli powinna mieć powierzchnią takiego kształtu, żeby wody nawierzchnie mogły łatwo spływać do stawu.

Gdyby górna część grobli usypana była z materiału nie stawiającego dostatecznego oporu i gdyby nie miała ochrony, jaką daje droga jezdna dostatecznie twarda, utworzyć należy koronę grobli grubą najmniej 0.40 metra z materiału dostatecznie odpornego i wody nieprzepuszczającego.

§. 5.

Gdyby wskrós grobli miały być przeprowadzone rury lub kanały, postarać się należy o jak największe ich uszczelnienie, przylegający więc materiał ziemny należy starannie ubić.

Zaleca się jednak we wszystkich tych przypadkach, w których to jest możliwe, prowadzenie rur i kanałów bokiem przez grunt samorodny zamiast przez groblę.

§. 6.

Czy na grobli mogą być zasadzone drzewa lub krzewy, orzec należy po wysłuchaniu technika leśnego Władzy administracyjnej.

Jeżeli zagajenie jest możliwe, postanowić należy także jego rodzaj (gatunek drzewa, układ itd.), przyczem w szczególności trzeba mieć wzgląd na to, żeby burze działające na rośliny nie rozluźniły grobli lub żeby w skutek gnicia korzeni nie powstawały w niej dziury i wydrążenia.

Grobli, u których szerokość korony wynosi mniej jak 2 metry, nie należy zagajać na koronach.

§. 7.

Dozwoloną wysokość zwierciadła wody w stawie wymierzyć należy w ten sposób, żeby wywołana przez nią cofka wody staw zasilającej lub przepływającej nie mogła wywierać na cudze prawa szkodliwego wpływu.

§. 8.

Każdy staw opatrzony być ma stosownie do swojej wielkości, położenia i dopływu wody jedną lub według okoliczności kilku śluzami gruntowymi w najniższych punktach grobli umieszczonemi, lub odpływem przez grunt naturalny.

Wymiary śluz gruntowych lub odpływu powinny być dostatecznemi także na wypadek, gdyby nastąpiły nadzwyczajne opady.

Urządzenie przewalów w groblach nie uwalnia od obowiązku wykonania śluz gruntowych lub odpływu przez grunt samorodny.

Budowa przewalów może być dozwolona tylko przy jednoczesnem wykonaniu śluz gruntowych lub wspomnianego odpływu i to tylko wtedy, jeżeli kanały odpływowe zdołają pomieścić zwiększony wodą przewalową odpływ, tak że zakładom i gruntom niżej leżącym nie może zagrażać żadne niebezpieczeństwo.

Ustrój przewalów ustanowić należy ze względem na materiał użyć się mający, na ilość wody która ma być przez takowe odprowadzona i na wysokość przewalów, przyczem zapobiedz oraz należy w sposób odpowiedni niebezpieczeństwu bocznego podmycia i obejścia budowy jakoteż wyrwania gruntu przed przewalem.

§. 9.

Wysokość stawideł śluzy, wymierzyć należy tak, żeby krawędź zastawek śluzy zamkniętej, stykała się dokładnie z zwierciadłem dozwolonego spiętrzenia stawu.

Stawidła śluz powinny być opatrzone takimi przyrządami do podciągania, żeby ich podnoszenie i spuszczenie mogło odbywać się z łatwością, skutecznie i bez niebezpieczeństwa.

Nadto rzeczony przyrządy do podciągania ubezpieczone być mają zamknięciem dla zapobieżenia swywoalnemu naruszeniu ich przez osoby niepowołane.

§. 10.

Kanały spustowe powinny mieć przekrój takieli rozmiarów, żeby mogły pomieścić wodę nie tylko w stosunkach normalnych odpływającą, lecz także w razie nadzwyczajnych opadów.

Rozumie się samo przez się że te kanały od śluzy stawowejaż do ujścia do rzeki lub potoka, powinny być tak ubezpieczone, żeby ich istnienie nie zagrażało cudzym gruntom nadbrzeżnym uszkodzeniem lub zatapianiem.

Toż samo dotyczy kanałów dopływowych, jakoteż dopływów naturalnych, o ile na nie oddziaływa cofka spiętrzonej wody stawu.

§. 11.

Kraty w miejscach przyplwy i odpływu stawu, powinny być tak urządzone, żeby otwory między łatami lub szczeblami wystarczały do przepuszczania dopływającej wody.

Posiadacza stawu należy zobowiązać, żeby za każdym razem niezwłocznie i starannie uprzątał krzaki, siano, słomę, korzenie itp. zbierające się u kraty.

§. 12.

Jakkolwiek wszystkie części ustroju grobel i zakładu w ogóle powinny być uwidocznione w planach i opisach budowy, które Władzy administracyjnej mają być przedstawione, to jednak znawcy urzędowi są obowiązani albo przy sposobności rozprawy komisyjnej albo jeszcze przed nią, zbadać dokładnie nie tylko trwałość, wytrzymałość i przepuszczalność gruntu spodniego, lecz także odpowiedność materiału do budowy użyć się mającego.

Wynik tych badań zapisać należy w protokole rozprawy.

§. 13.

Każdy staw, na którego założenie dano pozwolenie, powinien być jeszcze przed napełnieniem wodą, stosownie do postanowień ustaw wodnych, zbadany i znakami do oznaczania stanu wody opatrzony.

Również także kanały do odprowadzania wody służące należy wymierzyć i takimi znakami opatrzyć.

§. 14.

Gdy mają być zakładane stawy mniejszego znaczenia, można zaniechać ścisłego stosowania postanowień §§. 2—12, jeżeli z badania na miejscu okaże się, że zamierzona budowa ze względu na położenie, rozmiary, pojemność i cel, może być wykonana bez niebezpieczeństwa dla interesów publicznych lub praw osób trzecich także pod ułatwionemi warunkami.

§. 15.

Postanowienia §§. 1—14 stosują się odpowiednio także do zmiany istniejących stawów wymagającej według ustaw wodnych pozwolenia urzędowego.

B.**Utrzymywanie w dobrym stanie i używanie stawów.**

§. 16.

W myśl istniejących ustaw wodnych, wszystkie części składowe zakładów stawowych utrzymywać należy zawsze w takim stanie, żeby dla praw cudzych nie były szkodliwymi i ile możności zapobiegały wylewom.

Ażebym ile możności zapewnić dopełnienie tego powszechnego zobowiązania w poszczególnych przypadkach, i z góry zapobiedz wątpliwościom lub sporom, należy już przy udzielaniu urzędowego zezwolenia na założenie nowych stawów ustanowić także dokładnie przepisy, które zachowywać mają osoby pod względem utrzymania zakładu w dobrym stanie do tego według ustaw o prawie wodnem obowiązane.

W szczególności należy tutaj ustawicznie czuwanie nad stanem grobel, rowów, kanałów i wszelkich innych budowli, mianowicie podczas powodzi, tudzież dokładne zbadanie po każdej powodzi.

Dostrzeżone uszkodzenia, chociażby pozornie nieznaczne, należy niezwłocznie usunąć.

Co do większych stawów, obowiązany do utrzymywania ich w dobrym stanie zalecić należy ustanowienie dozorców, którzy zwracać mają szczególną uwagę na słuzy spustowe i zapomocą częstych prób przekonywać się, czy przyrządy do podciągania ciągle dobrze działają i czy kładki prowadzące do przyrządów zamykających są należycie bezpieczne.

Peryodyczne czyszczenie stawów tudzież ich dopływów i odpływów należy wyraźnie przepisać tym, którzyś do ich utrzymywania w dobrym stanie obowiązani.

§. 17.

Zezwalając na założenie nowych stawów, wydać należy także odpowiednie postanowienia, ażeby przez zamknięcie dopływu wody lub przez spuszczenie wody ze stawu przy sposobności naprawy, czyszczenia, połowu ryb lub z jakiegokolwiek innego powodu, znajdujące się w pobliżu stawu zakłady, budynki, grunta i prawa wodne nie poniosły w żadnym względzie uszczerbku.

Przytem zastrzedz sobie także należy wyraźnie poczynienie później w tych postanowieniach zmian jakiebym doświadczenie nakazywało.

C.**Znoszenie stawów istniejących.**

§. 18.

Stawy wolno znosić tylko za zezwoleniem właściwej Władzy administracyjnej po przeprowadzeniu postępowania w ustawach wodnych przepisanego.

Ze względu, że zniesienie stawów może oddziaływać na koleje żelazne, stosować należy odpowiednio przepis drugiego i trzeciego ustępu §. 1go niniejszego rozporządzenia.

§. 19.

Na rozprawie komisyjnej odbywać się mającej z powodu prośby o zniesienie stawu, zbadać należy nie tylko oddziaływanie zniesienia tego stawu na jego najbliższe otoczenie, lecz rozpatrzyć należy także wszystkie stosunki odpływu wód, na które zniesienie stawu nawet w większej odległości może wpływ wywrzeć.

Wziąć należy na uwagę także wpływ na wszelkie prawnie istniejące zakłady wodą poruszane, zakłady do spiętrzania wody, tudzież na wszelkie inne zakłady służące do pobierania wody i na dotyczące prawa zostające w związku ze stawem, który ma być zniesiony.

§. 20.

W orzeczeniu tyczącem się prośby o zniesienie stawu wyrazić należy, czy i pod jakimi warunkami dotychczasowy bieg wody w interesie publicznym lub dla zabezpieczenia istniejących praw trzecich osób (§. 19) ma być nadal utrzymany lub czy i jakich środków posiadacz stawu obowiązany jest użyć w celu przywrócenia biegu wody, jaki istniał przed założeniem stawu lub w celu zaradzenia, żeby zmiany dawnego stanu, spowodowane przez założenie stawu nie stały się szkodliwymi dla mieszkańców nadbrzeżnych i dla innych prawo do wody mających lub według okoliczności dla interesu publicznego.

Przytem należy mieć wzgląd na to, żeby budowle tam, gdzie ich dalsze istnienie nie jest konieczne a których utrzymanie w dobrym stanie nie jest zapewnione, usunięte zostały przez posiadacza stawu, który ma być zniesiony, o ile dalsze ich istnienie bez zapewnienia utrzymania w dobrym stanie mogłoby być dla praw cudzych lub dla interesów publicznych szkodliwe.

D.**Nadzór urzędowy nad stawami.****§. 21.**

Władze administracyjne winny czuwać nad tem, żeby utrzymanie stawów w dobrym stanie i ich używanie odpowiadało zawsze postanowieniom urzędowego pozwolenia.

Jeżeli Władza administracyjna spostrzeże, że ze stanu lub z gospodarstwa stawów z dawna bez koncesyi udowodnionej ale jednak prawnie istniejących, wynikają szkody dla praw cudzych lub dla interesów publicznych, winna stosownie do ustaw wodnych zarządzić co potrzeba dla zaradzenia złemu.

§. 22.

W takim razie, jeżeli zarząd kolei żelaznej lub inna strona interesowana poda z przytoczeniem powodów prośbę o urzędowe zbadanie stanu zakładu stawowego, zwłaszcza takiego, który po dłuższym czasie ma być znowu napelniony, Władza administracyjna powiatowa winna niezwłocznie zarządzić zbadanie i wydelegować do tego znawcę technicznego z przyzwaniem petenta i posiadacza stawu lub ich pełnomocników.

Na podstawie spostrzeżeń przy rewizji poczynionych Władza administracyjna postąpić ma w duchu §. 21go.

O obowiązku zapłacenia odnośnych kosztów komisji, orzeka Władza administracyjna stosownie do postanowień ustaw wodnych.

Windisch-Graetz r. w.   **Falkenhayn** r. w.

Bacquehem r. w.   **Wurmbrand** r. w.

46.**Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 9. marca 1894,**

tyczące się postępowania ze względu na cło z przyrządami magnesowemi do oddalania części żelaznych ze zboża i mąki.

W porozumieniu z interesowanemi Ministerstwami królewsko węgierskiemi wydaje się w przedmiocie postępowania ze względu na cło z przyrządami magnesowemi do oddalania części żelaznych ze zboża i mąki następujące rozporządzenie:

W abecadłowym spisie towarów (str. 318 wydania z dnia 1. września 1892) wykreślić należy dotychczasową osnowę wyrazu „przyrządy magnesowe“; wyraz ten w nowej osnowie opiewać ma następnie:

„Przyrządy magnesowe, dla młynów, do oddalania części żelaznych ze zboża i mąki, ważące każdy z osobna 20 kilogramów i więcej, według klasy XL; lżejsze stosownie do jakości materiału.

Obacz także instrukcją o postępowaniu ze względu na cło z machinami i przyrządami“.

Do przyrządów magnesowych numeru taryfy 287 nie ma być stosowana istniejąca dla machin młynarskich traktatowa stopa cła w kwocie 5 zł. od 100 kilogramów.

Rozporządzenie niniejsze nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia.

Plener r. w.

Wurmbrand r. w.

